

10 highlights van Ecorys in 2023

We staan in Nederland voor grote maatschappelijke uitdagingen. Thema's als bestaanszekerheid, kansengelijkheid, asiel en migratie, zorg en ondersteuning, verduurzaming en krapte op de arbeidsmarkt staan hoog op de agenda. Bij Ecorys helpen we onze opdrachtgevers om deze uitdagingen te kunnen beantwoorden. Hierbij presenteren wij enkele van onze Highlights van 2023.

1

Europese havens blijven kwetsbaar voor corruptie

Europese havens zijn het doelwit van de georganiseerde misdaad om illegale goederen (zoals drugs) binnen te smokkelen. Havens zijn daarom ook kwetsbaar voor corruptie. Denk hierbij aan havenwerkers die worden bedreigd of omgekocht om hun toegangspas aan criminelen te geven. Een groot probleem, maar hoe lossen we dit op? In ons project POSEIDON brengen we kwetsbare plekken in de toeleveringsketen van Europese havens in kaart. We verzamelen zogenaamde good practices om corruptie tegen te gaan en wisselen deze uit tussen verschillende Europese havens. Voorbeelden zijn het trainen van personeel in de haven, de digitalisering van processen en maatregelen om toegang tot het haven terrein te beperken en te controleren.

Nederlandse supermarkten duurder dan buitenland

Waarom is hetzelfde product in een supermarkt net over de grens veel goedkoper? Territoriale leveringsbeperkingen (TLB's) zorgen voor hogere consumentenprijzen in Nederland. TLB's zijn restricties die producenten opleggen aan hun afnemers, waardoor inkopers alleen binnen een bepaald geografisch gebied kunnen inkopen. Ecorys bracht in kaart met welke TLB's Nederlandse bedrijven te maken hebben en welke gevolgen deze hebben. Het meest voorkomende gevolg van TBL's is dat de consument meer betaald. Retailers laten weten dat de groothandelsprijs van producten 5% tot 30% lager kan uitvallen wanneer het product in andere Europese landen ingekocht zou kunnen worden.

2

3

Hogesnelheidstrein blijft te duur op korte afstanden

Met de trein of met het vliegtuig? Voor korte afstanden is het (nu) meestal nog mogelijk om voor beide opties te kiezen. In opdracht van Brussels Airport heeft Ecorys onderzocht wat de kosten zijn om korte afstanden te vervangen door een directe treinverbinding met de hogesnelheidstrein (HSL). In onze business case hebben we berekend wat passagiers voor een treinkaartje zal gaan betalen. Ons onderzoek laat zien dat de HSL op korte afstanden duurder is dan het vliegtuig. De helft van de kosten om de HSL te laten rijden bestaan uit kosten van het spoor. De kosten voor het laten rijden van de trein als de personeelskosten liggen relatief laag. Geconcludeerd kan worden dat overheden zullen moeten bijspringen om de trein concurrerend te maken aan het vliegtuig.

Het traditionele gezin bestaat niet (meer)

De overheid voert een actief gezinsbeleid om gezinnen in Nederland te ondersteunen met inkomen, werk en zorg en het welzijn van kinderen. Stabiele, sterke en harmonieuze gezinnen zijn immers de hoeksteen van onze samenleving en spelen een cruciale rol in de versterking en ontwikkeling van de maatschappij. Het idee van het traditionele gezin is anno 2023 alleen sterk veranderd. Het is dan ook steeds belangrijker geworden om te begrijpen hoe overheidsbeleid kan inspelen op nieuwe gezinsstructuren en normen als gevolg van sociale, culturele en economische veranderingen. In ons onderzoek kijken we naar 7 buurlanden en zien we dat het beleid de afgelopen 20 jaar is aangepast aan deze ontwikkelingen. Denk hierbij aan maatregelen als vaderschapsverlof, mantelzorgverlof, recht op gratis- en hoogwaardige kinderopvang en aanpassingen op het gebied van toeslagen en belastingen. Deze inzichten kunnen de Nederlandse overheid helpen om haar gezinsbeleid nog meer toekomstbestendig te maken.

4

5

Groene energie in conflictgebieden en fragiele staten is niet altijd positief

Het opwekken van groene energie gebeurt steeds vaker in regio's die te maken hebben (gehad) met conflict en instabiliteit. Denk hierbij aan windparken in de Westelijke Sahara, zonne-energie uit Ethiopië en hydro-energie uit de Democratische Republiek van Congo. Onderzoek door Ecorys laat zien dat projecten die groene energie in dit soort gebieden opwekken, niet altijd een positieve impact hebben op de lokale omstandigheden. Deze projecten kunnen aanleiding geven tot nieuwe conflicten. Ze creëren de verwachting dat de lokale omstandigheden zullen verbeteren, terwijl dit niet (direct) tot grote veranderingen leidt, of alleen voor beperkte groepen. Het is daarom belangrijk dat de lokale context bij zulke vergroeningsprojecten eerst goed in kaart worden gebracht en dat maatregelen worden getroffen om risico's te verminderen.

Verduurzamen woning kan leiden tot besparing van 1.100 euro per jaar

In 2022 betaalde Nederlandse huishoudens gemiddeld meer dan vier keer zo veel voor aardgas en elektriciteit als in het jaar hiervoor. Dit was het directe gevolg van de oorlog in Oekraïne. Verduurzaming van het energiegebruik kan helpen om energieraakzaam te worden. Daarom heeft de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) de overheid opgeroepen om verduurzaming eerst te richten op huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening of met een huis dat een laag energielabel heeft. Ecorys onderzocht de effecten van deze verduurzaming. Onze conclusie is dat het plan van de NVDE de energierekening van huishoudens met een krappe beurs gemiddeld met 1.100 euro per jaar omlaag gaat.

6

7

Drones bieden Nederland kansen

Drones worden op steeds meer manieren toegepast (hulpverlening, inspectie, transport, defensie, films, entertainment, vrije tijd). In 2035 zullen drones een integraal onderdeel van ons leven zijn. Tegen die tijd zal de Nederlandse dronemarkt een omvang hebben van zo'n 500 miljoen euro, met een potentie van maximaal 920 miljoen euro. Ecorys schreef een advies voor de ontwikkeling van de Nederlandse drone strategie. Onze routekaart naar een volwassen Nederlands drone-ecosysteem ziet toe op zeven verschillende terreinen: ontwikkeling van nationale wetten en regels; effecten van samenwerkingsverbanden; sturing van maatschappelijke effecten; creatie van infrastructuur; ontwikkeling van technologie; marktontwikkeling en financiering; en ontwikkeling van kennis en vaardigheden.

Aanpak achterstand digitale vaardigheden loont

In Nederland zijn zo'n 2,5 tot 4 miljoen mensen onvoldoende digitaal vaardig. Daardoor hebben zij geen of slecht toegang tot allerlei vormen van digitale dienstverlening, maar ook tot onderwijs, de zorg en de arbeidsmarkt. Om de digitale kloof te dichten hebben Alliantie Digitaal Samenleven (ADS) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een 'Lokale Ketenaanpak' ontwikkeld. In deze aanpak werken publieke, maatschappelijke en private partijen samen om digitale inclusie te bevorderen. Ecorys heeft onderzocht dat deze aanpak loont en een duidelijk positief maatschappelijk rendement kan hebben, met name voor burgers maar ook voor bedrijven en de overheid. Er zijn aanzienlijke baten op de arbeidsmarkt en in doeltreffendheid van sociale voorzieningen. Andere baten zijn een afname in online fraudeslachtoffers, meer rechtvaardigheid, gezondheidswinst en een hogere efficiëntie voor het bedrijfsleven en de overheid.

8

9

Agrariërs die willen verduurzamen vaak relatief jong en zeer gemotiveerd

In 2019 heeft het kabinet 500 miljoen euro gereserveerd voor de aanpak van de stikstof-problematiek. Een deel van dit bedrag is beschikbaar voor het omschakelfonds dat boeren en tuinders ondersteunt om te verduurzamen en de uitstoot van stikstof te reduceren. Boeren en tuinders kunnen hiervoor binnen de pilot Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL) tegen gunstige voorwaarden geld lenen. Ecorys heeft geconstateerd dat deze pilot goed is ontvangen door zowel banken als de agrarische sector. De aanvragers van het fonds zijn relatief jong en zeer gemotiveerd om te verduurzamen.

Relatief weinig migranten starten eigen bedrijf

In Nederland starten relatief weinig migranten een eigen bedrijf. Het blijkt dat taalvaardigheid en kennis van de Nederlandse regelgeving een drempel vormt om te gaan ondernemen. Met een subsidie van de Council of Europe Development Bank (CEB) geeft Credits Microfinanciering migranten onderzoek over het beginnen van een bedrijf in Nederland. Ecorys onderzoekt het effect van deze trainingen en doet dit ook voor drie vergelijkbare projecten in Italië, Finland en België. Hiermee leren en adviseren we over wat wel en niet werkt en dragen we bij aan het vergroten van de financiële en sociale inclusie van migranten.

10